

Assessorament Infància en Risc

Aquesta formació està encarada a donar suport als esplais que tinguin **infants que mostrin conductes (agressives i/o violentes, o no) provocades per una crida d'atenció**.

Aquestes conductes agressives o violentes poden tenir, també, causes genètiques o neuronals. En aquests casos, el contingut d'aquest assessorament no seria adaptable a aquesta situació; s'hauria de buscar un suport més psicològic coordinant-nos amb els agents pertinents (i davant del dubte, posar-nos en contacte amb el **Telèfon de la Infància: 116111**).

Abans de tot, però, cal destacar algunes idees que potser són molt bàsiques però molt necessàries de compartir amb l'esplai:

- **L'esplai com a agent educatiu de tots els que l'infant té al llarg de la seva vida.** No és un espai en el que haguem d'assumir tota la responsabilitat educativa de l'infant sinó que hem de promoure una alternativa socio-educativa diferent en la vida de la persona.
- **L'esplai pot assumir una responsabilitat educativa,** tot i que sense el suport de la família i l'actuació coordinada, no podrem aconseguir resultats reals.
- **L'esplai té una àrea d'intervenció limitada;** si des de l'esplai oferim tots els recursos que tenim a l'infant i a la seva família, estem fent una gran tasca. Hem d'empatitzar però sense personalitzar la realitat de l'infant o de la família.

Infant amb conducta agressiva → **DEMANDA D'ATENCIÓ**

ORIGEN	CAUSES	CONDUCTES
Genètica / Neuronal: <ul style="list-style-type: none"> • Sobrediagnosi • Diagnosi • Conducta sense problemàtica visible Crida d'atenció	Baixa Autoestima Baixa tolerància a la frustració Sentiment d'inadaptació i de culpabilitat No acceptació de la situació familiar	Faltes de respecte cap a monitores i altres infants Crida d'atenció Agressivitat, negativitat amb actitud desafiant Molestar deliberadament Violació de les normes socials importants

Davant aquesta situació, i entenent el marc global que envolta l'infant amb mostres de crida d'atenció a través de conductes -agressives o no-, proposem 4 àmbits d'actuació:

- Què podem fer des de l'equip de monitores?
- Què podem fer amb el grup d'infants?
- Què podem fer amb l'infant?
- Què podem fer amb les famílies?

1. Què podem fer des de l'equip de monitores?

L'equip de monitores ha de ser conscient i donar la mateixa importància al treball de qualsevol infant, sigui o no del seu grup d'edat. És en aquest punt quan l'assemblea de monitores treballa col·laborativament i assumeix la intervenció integral cap aquell infant (és a dir, que si l'infant no és del nostre grup hi podem intervenir igualment, amb el conseqüent traspàs d'informació posterior cap als seus monitors de referència).

- Hem de **tenir paciència i ser constants**. Els canvis que introduïm en les dinàmiques del grup o vers el tracte cap a un infant tenen resultats a mitjà termini; normalment, quan canviem alguna rutina, la conducta agressiva s'accentua ja que l'infant continua fent crides d'atenció i n'augmenta la intensitat. Quan aquest veu que aquella actitud no li dóna el resultat que espera, és quan comença a canviar d'estratègies, buscar la monitora de referència i interessar-se per l'activitat del grup.
- Hem de **prioritzar sempre el benestar i els objectius del grup**. No podem donar atenció a l'infant que la demana en contra del grup, ja que a més de promoure les actituds de l'infant que crida l'atenció estarem promovent que d'altres infants assumeixin actituds o relacions semblants per aconseguir l'atenció d'alguna monitora o de les seves companyes de grup.

Acció	Observacions
Hem de ser properes però tenint una distància emocional òptima	És important que <u>l'equip de monitores consensui i es coordini en la resposta</u> i actuació davant la conducta de l'infant. És important que entre monitores no ens desautoritzem ni donem indicacions contràries entre nosaltres, igual que totes hem d'actuar de la mateixa manera i amb la mateixa tendència relacional.
No podem sentir pena o llàstima per les situacions personals d'un o uns infants	És normal que ens sentim més o menys identificades amb la situació personal d'un infant, ens generi estima o ens causi incomoditat. Això no pot notar-se, ni davant l'infant i davant la resta del grup. Hem de <u>pensar en positiu</u> : l'infant està a l'esplai i això és una oportunitat per a treballar-hi i és un espai alternatiu a la seva quotidianitat.
Hem de ser empàtiques però no podem justificar la conducta	Podem <u>reforçar aquelles conductes que ens agraden de l'infant i considerem positives</u> ; no podem utilitzar arguments emocionals quan ha realitzat una acció negativa (per exemple: «he perdut la confiança en tu») ja que això pot promoure la frustració de l'infant i la incomprensió de la situació.
Oferir recursos però no prendre decisions per l'infant o infants	
Ignorar les conductes conflictives	<u>Evitem la comunicació negativa i genèrica amb l'infant</u> ; hem de ser positives i vetllar per a que l'infant tingui sensació de benestar amb aquelles coses que no són negatives (per exemple, si durant la primera part de la tarda l'infant juga amb els altres i després té una conducta agressiva, recordar-li que al començament de l'esplai ho estava fent molt bé). Hem d'ignorar les conductes conflictives: no donar-li importància, sempre que no hi hagi un perill real d'accident o de fuga. És important que prevenim la conducta de l'infant.

2. Què podem fer amb el grup d'infants?

Diversos recursos que proposem per treballar a nivell de grup han de servir per potenciar el **sentiment de pertinença de tots els infants amb el grup**, a més de reforçar positivament aquells infants que sí participen de les activitats de l'esplai i no distorsionen constantment la dinàmica de grup.

- És **important que mantenim la cura cap al grup i l'enfortim**, ja que la inclusió de tots els infants passa per treballar i acceptar la diversitat amb tot i de tots els participants del grup.
- **No hem d'etiquetar** i hem d'**acceptar amb naturalitat** les particularitats de cada infant.
- Hem d'entendre el **càstig** com qualsevol acció que fem per reforçar negativament una acció o una persona. En el cas d'establir conseqüències (pactades per totes les persones d'un grup) no implica un càstig sinó una assumpció de responsabilitat, entenent que aquella norma i la conseqüència de no complir-la és entesa i acceptada per totes les persones del grup.

Acció	Observacions
Establir normes de convivència i la conseqüència del incompliment d'aquestes	Amb aquesta acció fem partícips i responsables als infants de les seves accions. Cal <u>pactar amb tots</u> els infants del grup les normes i les conseqüències. Quan un infant transgredeix aquella norma, cal fer un reforç positiu d'aquelles coses que considerem positives i deixar-li un espai per a assumir la conseqüència pactada per totes les persones del grup.
Estructurar les tardes d'esplai i fer-ne partícips als infants*	L'equip de monitores ha de tenir clara l' <u>estructura de les tardes</u> d'esplai i els objectius a treballar. No implica ser inflexible. Cal explicar l'estructura als infants, ja que pot suposar un suport més de comprensió per a tots ells. Busquem el compromís d'aquests a les activitats que farem a l'esplai i permetem que tots els infants coneguin el que farem aquella tarda.
Prioritzar el grup davant l'infant que crida l'atenció	El tracte al grup i la continuïtat de l'activitat que realitzem és important per donar resposta al benestar de totes les seves membres, promoure el sentiment de pertinença i promoure l'interès de l'infant amb conductes agressives o disperses. No podem aturar una activitat per motius com: a un infant no li agrada, un infant distorsiona o un infant reacciona a l'activitat amb agressivitat o violència.
Preveure i prevenir la conducta de l'infant	Si podem <u>aturar l'acció negativa</u> de l'infant (sempre que sigui previsible), que farà que el grup es desestabilitzi, millor. Normalment, els infants amb conductes agressives segueixen un patró de conducta on es manifesta l'agressivitat en un moment concret (per exemple, durant el canvi d'activitat, quan juguem...). Si no la podem aturar, <u>hem d'evitar el conflicte</u> o les conseqüències negatives que se'n derivin.
Diferenciar els objectius i adaptar-los al nivell maduratiu de l'infant	Hem de tenir clar <u>què esperem de l'infant o dels infants</u> i propostes per a treballar-ho. Podem començar consensuant objectius per als infants que més ens preocupen i acabar pensant en objectius per a cadascun dels infants del grup.
Establir un espai de relaxació o seguretat	Si creem una <u>zona de confort</u> on qualsevol infant o monitora s'hi pugui estar sense rebre imputs externs, pot ser l'espai per a treballar individualment i reflexivament amb l'infant.

* L'estructura de la tarda ajuda als infants a esquematitzar el que faran en aquell espai; per exemple, un esquema podria ser trobada inicial, dinàmiques, berenar, jocs i assemblea de valoració. Per als grups de les més petites de l'esplai, es pot fer un plafó amb dibuixos per a tenir un suport gràfic i més entenedor per als infants.

3. Què podem fer amb l'infant?

No totes les estratègies són extrapolables amb tots els infants del grup o de l'esplai: no ens funcionarà, sempre, una mateixa idea o activitat amb tots i cadascun dels infants. Hem d'**individualitzar** sempre els casos i **evitar les generalitzacions i les etiquetes**. Hem de vetllar per tractar i treballar amb cada infant segons les seves necessitats i les seves demandes, ja que l'esplai és un espai diferent de la seva rutina i a on no se li poden recordar accions realitzades en altres espais, per exemple.

Per a entendre-ho millor, és interessant recordar que:

Conducta agressiva → **Baix nivell d'autoestima** → **Baix nivell de tolerància a la frustració**

D'aquesta manera, entenem que no podem proposar-nos objectius a treballar amb l'infant que, pel seu nivell maduratiu o per la seva situació personal no pugui o no puguem assumir. Generalment, les conductes agressives són produïdes per un baix nivell d'autoestima de l'infant (les causes de les quals, normalment, s'escapen de la intervenció educativa que puguem fer amb l'infant dins l'esplai); ens interessa detectar aquest baix nivell d'autoestima per saber d'on prové i donar-li reforç positiu en aquest aspecte de la seva vida.

Quan el nivell d'autoestima és baix, també disminueix el nivell de tolerància a la frustració i és en aquest punt on es perpetua la conducta agressiva, ja que és la única manera de relació efectiva que l'infant té amb els altres i per expressar el seu sentiment o emoció.

Acció	Observacions
Establir normes de convivència i la conseqüència del incompliment d'aquestes	La rutina ens permet <u>promoure l'estabilitat temporal en alguns infants</u> . No totes les persones entenem la informació pels mateixos canals, i quantes més facilitats donem al grup per entendre la informació i el que farem a l'esplai, més estabilitat tindrem a l'esplai: treballar la comprensió de les normes a l'esplai per part de tots els infants, igual que la conseqüència.
Fer partípic l'infant dels objectius a assolir	<u>Adaptarem el llenguatge al nivell maduratiu de l'infant</u> però, en alguns casos, pot ser positiu que establim objectius a curt plaç per a que l'infant assumeixi (per exemple, objectius per cada tarda d'esplai) que siguin fàcilment reforçables positivament.
Escollir i parlar amb l'infant de les seves demandes i necessitats	Sempre amb un llenguatge verbal i no verbal positiu. Hem d'evitar relacionar-nos amb l'infant de manera negativa, i això no només inclou el llenguatge verbal (evitar expressions negatives, retrets, crits...) sinó també el llenguatge no verbal (intentar ser amables i inclusius amb el nostre cos i to de veu). No donarem atenció a l'infant quan faci una demanda d'atenció, ja sigui a través d'una conducta agressiva o no; hem d'ignorar l'acció en el moment i promoure que l'infant assumeixi la conseqüència i reflexioni conscientment sobre la seva actitud
Valorar amb l'infant i reflexionar sobre la seva conducta	Quan la situació s'hagi calmat, és interessant parlar amb l'infant per conèixer com es sent després d'haver assumit la conseqüència o pensat en les seves accions. Aquesta acció no pot fer-se en el moment en què passa l'acció o conducta agressiva, sinó que hem d'esperar que l'infant torni al seu estat de calma per poder treballar-ho amb ell.

4. Què podem fer amb les famílies?

A nivell del treball amb les famílies, hem de tenir presents varis aspectes:

- **La família és l'agent educatiu principal de l'infant.** Si aquesta no assumeix un treball amb i de l'infant, difícilment l'esplai podreu desenvolupar certes tasques (i de la mateixa manera, si la família no admet la problemàtica o la conducta de l'infant, serà més difícil treballar-ho). Per aquest motiu, cal tenir una relació fluïda amb ella.
- **A l'esplai, les responsables de l'activitat som les monitores.** Per això, és a dins on som nosaltres qui proposem activitats i objectius concrets, ja que la realitat a dins l'entitat és més propera a nosaltres que a les famílies.

Acció	Observacions
Ser amigables i crear confiança	<u>L'equip de monitores hem de sentir-nos segures davant les famílies.</u> Sempre hi ha una monitora que té més facilitat alhora de relacionar-se amb elles; es pot aprofitar aquesta figura per a que la resta de l'equip també s'hi apropi.
Conèixer la situació familiar de l'infant	Sempre que sigui possible i no sigui una intromissió, hem d'intentar saber quines són els condicionants familiars que té l'infant. En molts casos, ens pot ser d'utilitat saber si tenen <u>relació amb Serveis Socials**</u> , per poder treballar conjuntament.
Acceptar el desacord	<u>Que no vol dir estar d'acord.</u> Davant una situació de desacord amb la família, l'equip de monitores poder acceptar i reconèixer el que diu la família però no canviar un objectiu o una activitat pel desacord.
Relació basada en el consens de l'equip de monitores	L'equip de monitores teniu <u>arguments pedagògics i justificants educatius</u> que expliquen la vostra tasca a l'esplai; és interessant que això estigui consensuat per tot l'equip, ja que qualsevol monitora tindrà els mateixos arguments davant la família.
Evitar confrontacions	Sempre que puguem, hem d'argumentar les nostres accions, objectius i activitats. Això dona tranquil·litat i confiança a les famílies.
Reunions individuals amb les famílies	Sempre que tinguem dubte sobre la situació de l'infant, cal <u>concretar una reunió amb la família.</u> De manera més o menys directa, les monitores podem explicar la conducta o actituds de l'infant a l'esplai, per saber si es dona també en altres espais de la vida de l'infant i coordinar-nos amb la família. En el cas que la família ometi o no vulgui evidenciar la situació, cal mantenir constantment el contacte amb la família per explicar els objectius i l'assumpció d'aquests per part de l'infant.
Reunions grupals amb els famílies	Si la conducta d'un infant arriba a ser objecte de converses per part de les famílies a l'esplai, és d' urgència convocar una reunió amb totes les famílies per acabar amb aquest tema. En aquesta reunió es poden explicar els objectius grupals de l'esplai, els objectius individuals dels infants i arguments pedagògics que tingui l'equip de monitores. No podem deixar que les famílies tinguin actituds destructives cap a un infant o la seva família. Si tenen preocupacions personals, hem de tenir una trobada individualitzada amb cada família per escoltar la seva demanda.

** **Treball amb Serveis Socials:** si la família ja té establerta una relació amb Serveis Socials, ens podem posar en contacte amb ells per saber i coordinar alguna acció. L'ideal és que la família estigui al cas que l'esplai i Serveis Socials estem en contacte però, en el cas que considerem que pot ser contraproduent que la família conegui aquest treball, no se'ls ha de dir i avisar a Serveis Socials d'aquesta condició.

Si tenim dubtes sobre si la família hauria de tenir un seguiment institucional, ens podem posar en contacte amb Serveis Socials de la nostra zona per compartir el cas i que, des d'allà, valorin si cal fer una intervenció i com.